Tiistai 7. kesäkuuta 2022

P9_TA(2022)0225

EU:n saaret ja koheesiopolitiikka

Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. kesäkuuta 2022 EU:n saarista ja koheesiopolitiikasta: nykytilanne ja tulevat haasteet (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 174, 175 ja 349 artiklan,

— ottaa huomioon Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1058 ([1]),

— ottaa huomioon oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1056 ([2]),

— ottaa huomioon Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liiton (CPMR) saarikomission 40. vuotuisessa yleiskokouksessa 15. huhtikuuta 2021 annetun loppujulkilausuman,

— ottaa huomioon seitsemännen ympäristöalan toimintaohjelman ja siinä vahvistetut käsitteet,

— ottaa huomioon 16. lokakuuta 2020 annetut neuvoston päätelmät vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n biodiversiteetti-strategiasta,

— ottaa huomioon aluekehitysvaliokunnan teettämän tutkimuksen ”Islands of the European Union: State of play and future challenges”, joka julkaistiin maaliskuussa 2021,

— ottaa huomioon aluekehitysvaliokunnan tutkimuksen ”Cohesion Policy and Climate Change” (maaliskuu 2021) koheesiopolitiikasta ja ilmastonmuutoksesta,

— ottaa huomioon Next Generation EU -elpymisvälineen,

— ottaa huomioon syrjäisimpien alueiden johtajien 26. kokouksen loppujulkilausuman, joka allekirjoitettiin Ponta Delgadassa 18. marraskuuta 2021,

— ottaa huomioon Euroopan alueiden komitean 10. joulukuuta 2020 antaman lausunnon aiheesta ”Euroopan komission kertomus tiedonannon 'Vahvempi ja uudistettu strateginen kumppanuus EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa' täytäntöönpanosta” ([3]),

— ottaa huomioon 7. joulukuuta 2021 saavutetun neuvoston yhteisymmärryksen yleisnäkemyksestä EU:n arvonlisävero-rakentoja koskeviin päivitettyihin sääntöihin,

— ottaa huomioon 18. toukokuuta 2021 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin solidaarisuusrahaston uudelleentarkastelusta ([4]),

([1]) EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60.
([2]) EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1.
([3]) EUVL C 37, 2.2.2021, s. 57.
([4]) EUVL C 15, 12.1.2022, s. 2.

— ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2018 antamansa päätöslauselman taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamisesta Euroopan unionissa: Euroopan komission seitsemäs raportti ([5]),

— ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2020 antamansa päätöslauselman EU:n yhteensovitetuista toimista covid-19-pandemian ja sen seurausten torjumiseksi ([6]),

— ottaa huomioon 15. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta ([7]),

— ottaa huomioon 14. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman kumppanuuden vahvistamisesta EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa ([8]),

— ottaa huomioon 28. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman ilmasto- ja ympäristöhätätilasta ([9]),

— ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

— ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan sekä maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan lausunnot,

— ottaa huomioon Euroopan alueiden komitean 14. lokakuuta 2020 antaman lausunnon luonnonvarojen kestävästä käytöstä Välimeren saarilla,

— ottaa huomioon aluekehitysvaliokunnan mietinnön (A9-0144/2022),

A. ottaa huomioon. että EU:n saarialueiden väestömäärä on arviolta yli 20 000 000 asukasta (4,6 prosenttia unionin kokonaisväestöstä); ottaa huomioon, että EU:n saarialueiden väestö jakautuu noin 2 400 saarelle, jotka kuuluvat 13 jäsenvaltioon;

B. ottaa huomioon, että Euroopan saaret, joilla on useita merkittäviä rakenteellisia ongelmia, on tilastollisesti jo nyt suurelta osin luokiteltu tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistössä NUTS 2- tai NUTS 3 -alueiksi;

C. ottaa huomioon, että saarilla yhdistyy usein monia luontaisia ja pysyviä haittoja, kuten pieni koko, suurelta osin alhainen väestötiheys, kausittaisen väestöpaineen kaltaisia väestörakenteen haasteita, markkinoiden suppeus, kaksinkertainen saaristoluonne (saari ja saaristo), vuoristoalueiden maastoa muistuttava hankala pinnanmuodostus, riippuvuus meri- ja ilmakuljetuksista ja riippuvuus vain muutamasta harvasta tuotteesta;

D. ottaa huomioon, että väestörakenteen muutos ei vaikuta yhtenäisesti kaikkiin maihin ja alueisiin, vaan sillä on suurempi vaikutus jo ennestään kehityksen vauhdista pudonneisiin alueisiin, mikä pahentaa nykyistä alueellista ja sosiaalista eriarvoisuutta; ottaa huomioon, että maaseutualueet, syrjäseudut ja syrjäisimmät alueet, saaret mukaan luettuina, kärsivät eniten väestökadosta ja että näiltä alueilta lähtevät henkilöt ovat pääasiassa nuoria ja naisia, mikä johtaa siihen, että yhä suurempi osa näillä alueilla asuvista henkilöistä on ikääntyneitä ihmisiä, mikä voi lisätä sosiaalisen eristyneisyyden riskiä;

E. ottaa huomioon, että saarten erityispiirteet tunnustetaan SEUT 174 artiklassa ja että tämän artiklan konkreettinen soveltaminen EU:n saarialueisiin on edelleen puutteellista; katsoo, että nämä erityispiirteet olisi otettava huomioon EU:n politiikoissa erityisesti laatimalla asiaa koskeva strategia, eurooppalainen toimintasuunnitelma ja saaripolitiikkaa koskeva ohjelma, jossa määritellään selkeästi toiminnan painopisteet;

F. ottaa huomioon, että saarialueet ovat kaikki vähemmän kehittyneitä kuin sen jäsenvaltion manneralueet, joihin ne kuuluvat, ja että niiden asukaskohtainen BKT on alhaisempi kuin kyseisillä manneralueilla;

G. ottaa huomioon, että kolme EU:n jäsenvaltiota on saaria;

([5]) EUVL C 390, 18.11.2019, s. 53.
([6]) EUVL C 316, 6.8.2021, s. 2.
([7]) EUVL C 270, 7.7.2021, s. 2.
([8]) EUVL C 117, 11.3.2022, s. 18.
([9]) EUVL C 232, 16.6.2021, s. 28.

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

H. ottaa huomioon, että saarten fyysinen eristyneisyys ja niiden etäisyys mantereesta luovat lisärajoitteita, jotka koskevat erityisesti työmarkkinoita, kestäviä liikenneyhteyksiä ja liikkuvuutta, raaka-aineiden ja kulutushyödykkeiden tuontia, saarten tuotteiden pääsyä naapurimaiden ulkomaisille markkinoille, koulutusta, terveydenhuoltoa, taloudellista toimintaa, veden saantia ja sanitaatiota, energianhankintaa sekä jätehuoltolaitoksia; katsoo, että tämä maantieteellinen eristyneisyys vaikeuttaa merkittävästi näiden alueiden vihreää siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta;

I. katsoo, että kestävän kilpailukyvyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymiskyvyn kannalta on ratkaisevan tärkeää, että kaikilla ihmisillä, myös harvaan asutuilla ja väestökadosta kärsineillä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla ja saarilla asuvilla ihmisillä, on yhtäläinen pääsy laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen, täydennys- ja uudelleenkoulutukseen sekä mahdollisuus saada tietoa osaamisresursseista, neuvonnasta, koulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta;

J. ottaa huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 349 artiklan mukaisesti EU toteuttaa syrjäisimmillä alueilla, joista valtaosa on saaria, erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on vahvistaa EU:n yhteisen politiikan soveltamisedellytykset kyseisillä alueilla erityisesti tulli- ja kauppapolitiikan, veropolitiikan, vapaa-alueiden, maatalous- ja kalastuspolitiikan, raaka-aineiden ja keskeisten kulutustavaroiden toimitusedellytysten, valtiontukien sekä rakennerahastojen tuen saamisen ja laaja-alaisiin unionin ohjelmiin pääsyn edellytysten osalta; ottaa huomioon, että kaikilla näillä aloilla toteutettavilla erityistoimilla vahvistetaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta EU:ssa;

K. ottaa huomioon, että covid-19-pandemian aikana kausityöntekijöillä ja lähetetyillä työntekijöillä ei usein ollut perusterveydenhuoltoa, kunnollista majoitusta tai henkilönsuojaimia eivätkä he saaneet riittävästi tietoa; toteaa, että usein he jäivät joko kokonaan ilman vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalista suojelua, kuten sairauspäivärahaa ja lyhytaikaisesta työttömyydestä maksettavaa korvausta, tai saivat sitä vain riittämättömästi; ottaa huomioon, että työntekijöiden liikkuvuus on erittäin riippuvaista käytettävissä olevista liikennevälineistä ja että vaikutukset kohdistuvat erityisesti saarilta ja unionin syrjäisimmiltä alueilta tuleviin työntekijöihin;

L. ottaa huomioon, että unionin saarialueisiin kohdistuvat covid-19-kriisin yhteiskunnalliset ja taloudelliset sekä ympäristöön ja kulttuuriin liittyvät pitkän aikavälin seuraukset ovat erityisen huolestuttavia ja että Euroopan elpymisen olisi katettava myös saaret eikä se saa synnyttää uutta alueellista eriarvoisuutta; panee merkille, että covid-19-kriisi on osoittanut saarten talouksien erittäin suuren haavoittuvuuden tällaisissa tilanteissa;

M. ottaa huomioon, että covid-19-kriisi on pahentanut huomattavasti saarten usein korkeaa työttömyysastetta, joka on tavallisesti korkeampi kuin mantereella, ja vaikuttanut erityisesti nuoriin;

N. ottaa huomioon, että saaret ja syrjäisimmät alueet ovat ilmastonmuutoksen eturintamassa ja kärsivät merenpinnan noususta ja rannikoiden eroosiosta, merten ja valtamerten lämpenemisestä ja happamoitumisesta sekä luonnonkatastrofien, kuten hirmumyrskyjen, tulivuorenpurkausten, metsäpalojen ja myrskyjen, tulvien, kuivuuden ja aavikoitumisongelmien lisääntymisestä, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia maatalouteen ja elintarvikehuoltoon ja jotka voivat aiheuttaa monenlaisia taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövahinkoja; ottaa huomioon, että ne voivat toimia erinomaisina laboratorioina erilaisille ekologisen siirtymän prosesseille ja että monet niistä pyrkivät energiaomavaraisuuteen uusiutuvien energialähteiden avulla;

O. katsoo, että saarilla on useita etuja, joita on hyödynnettävä paremmin;

P. ottaa huomioon saarten ekosysteemien ja biodiversiteetin poikkeuksellisen monimuotoisuuden; katsoo, että ilmastonmuutoksen vaikutukset uhkaavat erityisesti saarten ekosysteemejä ja että näitä ekosysteemejä on suojeltava;

Q. ottaa huomioon, että monilla saarilla sisämaa-alueet ovat jääneet rannikkoalueista jälkeen talouskehityksessä ja palvelujen saatavuudessa;

R. toteaa, että syrjäinen sijainti, saariasema, ympäristöolosuhteet, riippuvuus mantereen energiasta, paikallisista olosuhteista ja ilmasto-olosuhteista johtuva tuotannon vähäinen monimuotoisuus, suuri riippuvuus paikallismarkkinoista, ilmastokriisi, ympäristön tilan heikentyminen, biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen sekä perusinfrastruktuurin, kuten teiden, vesihuollon, jätehuollon sekä digitaalisen ja terveysinfrastruktuurin puute, luovat haittoja saarilla sijaitseville maatiloille, joista suurin osa on kooltaan pieniä; toteaa, että näitä rakenteellisia vaikeuksia pahentaa usein kehittyneiden yleishyödyllisten palvelujen puuttuminen;

S. ottaa huomioon, että saaret ja erityisesti syrjäisimmät alueet ovat erittäin alttiita sosioekonomisille kriiseille ja luonnonkatastrofeille, kuten äärimmäisille sääilmiöille ja vulkaaniselle toiminnalle; ottaa huomioon, että covid-19-pandemian kaltaiset ilmiöt vaikuttavat ankarammin saariin, koska ne ovat maantieteellisesti eristyksissä ja koska mantereelta on vaikeaa kuljettaa tarvikkeita, kuten polttoainetta tai vettä, mikä aiheuttaa viljelijöille erityisiä vaikeuksia; ottaa huomioon, että unionin saarialueilla on 80 prosenttia Euroopan luonnon monimuotoisuudesta, niillä on monia Euroopan kotoperäisiä lajeja ja ne voivat jopa toimia suojana lajeille, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon, samalla kun ne ovat myös elintärkeitä talvehtimisalueita, pysähdyspaikkoja tai kapeikkoja vaeltaville linnuille, nisäkkäille ja selkärangattomille, minkä lisäksi niiden maisemalliset ja ympäristölliset aarteet edellyttävät erityissuojelua;

T. ottaa huomioon, että huomattava osa saarten sosioekonomisesta kehityksestä perustuu erittäin kausiluonteisiin aloihin, kuten maatalouteen ja matkailuun; ottaa huomioon, että saarialueiden viljelijöillä on erityisvaikeuksia heikentyneen kilpailukyvyn kanssa, mikä johtuu siitä, että viljelijöiden on vastattava korkeista kuljetuskustannuksista, ja siitä, että he eivät voi hyötyä mittakaavaeduista, koska monilla saarilla maa-alaa on tarjolla niukasti; katsoo, että EU:n saarten on noudatettava Pellolta pöytään -strategiaa olennaisena osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, jotta voidaan kehittää oikeudenmukaisia, terveellisiä ja ympäristöystävällisiä elintarvikehuoltojärjestelmiä; ottaa huomioon, että nämä alueet voivat jäädä hyvin epäedulliseen asemaan verrattaessa kilpailuun EU:n ulkopuolisista maista, joissa ei useinkaan noudata samoja ympäristönormeja ja elintarviketurvallisuutta koskevia tuotantonormeja ja joissa työvoimakustannukset ovat huomattavasti alhaisemmat;

U. toteaa, että Pellolta pöytään -strategian vaikutuksilla EU:n maataloustuotantoon voi olla vakavia seurauksia näillä alueilla, koska niiden kyky kilpailla ulkomailta tulevan tuonnin kanssa on heikko ja koska niillä on haasteita tuotantonsa monipuolistamisessa;

V. ottaa huomioon, että saarten merten ja maa-alueiden biologinen monimuotoisuus on suurelta osin endeemistä ja on siksi hauraampaa; pitää saarten kannalta huolestuttavana, että merten ja rannikoiden saastumisen sekä liikakalastuksen ja laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen vaikutukset saarten ympäristöön lisääntyvät jatkuvasti, millä on erittäin vakavia seurauksia työllisyydelle, pienimuotoisen kalastuksen alalle ja paikallisyhteisöille;

W. ottaa huomioon, että syrjäisimmät alueet ja saaret voivat auttaa varmistamaan Euroopan kestävän tulevaisuuden strategisilla aloilla, kuten puhtaan energian, biologisen monimuotoisuuden ja ekomatkailun aloilla;

Euroopan unionin saarten ominais- ja erityispiirteet

1. toteaa, että saaristoasema on pysyvä rakenteellinen haitta; toteaa siksi tarpeen kehittää integrointistrategioita, joilla saaret voivat vastata haasteisiin ja ylittää saaristoasemaansa liittyvät esteet;

2. muistuttaa, että SEUT 174 artiklassa määrätään, että unionin on kiinnitettävä erityistä huomiota Euroopan saariin;

3. korostaa, että vaikka Euroopan saarilla on yhteisiä haasteita, niillä on erilaisia maantieteellisiä piirteitä ja institutionaalisia perusrakenteita, minkä vuoksi on tärkeää hyväksyä joustavia ratkaisuja, joissa nämä erityispiirteet otetaan huomioon;

4. pitää valitettavana, että EU:lla ei ole Euroopan saaria koskevaa visiota ja kehottaakin laatimaan saaria koskevan eurooppalaisen vision ja tuomaan esiin saarten vahvuuksia;

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

5. huomauttaa, että SEUT349 artiklassa tunnustetaan saaristoluonne myös yhdeksän syrjäisimmän alueen kehitystä rajoittavaksi olosuhteeksi ja että siinä mainitaan saaristoluonne yhtenä olosuhteena, joka pahentaa niiden rakenteellisesti haurasta sosiaalista ja taloudellista tilannetta; muistuttaa, että SEUT349 artiklassa määrätään näitä syrjäisimpiä alueita koskevista erityistoimenpiteistä; kehottaa laatimaan syrjäisimmille alueille yhteistä markkinajärjestelyä koskevan erityisen asetuksen, jotta SEUT349 artiklassa tarkoitettujen alueiden ympäristöön liittyvät, maantieteelliset ja sosiaaliset erityispiirteet voidaan ottaa huomioon;

6. korostaa, että Euroopan saarten BKT ja kehityksen taso ovat unionin keskiarvon alapuolella ja myös alhaisemmat kuin maissa, joihin ne kuuluvat;

7. korostaa, että yksi saarten merkittävimmistä haitoista liittyy niiden pinnanmuotoihin ja luonnonolosuhteisiin; toteaa, että saaret kärsivät usein kaksin- tai kolminkertaisesta luonnonhaitasta, nimittäin saaristoasemasta, vuoristoisesta pinnanmuodostuksesta sekä sijainnista saaristossa;

8. muistuttaa, että saaristoasema aiheuttaa rakenteellisia ongelmia, kuten riippuvuutta meri- ja ilmakuljetuksista, jotka ovat välttämätön julkinen palvelu saarilla asuvien Euroopan kansalaisten arjen kannalta ja jotka aiheuttavat tavaroiden tuontiin ja vientiin, raaka-aineisiin, kuten energiahyödykkeisiin, ja kuluttajatuotteisiin sekä henkilökuljetuksiin liittyviä lisäkustannuksia;

9. korostaa, että saaristojen kohdalla kaksinkertainen ja joskus kolminkertainen saaristoluonne lisää vaikeuksia entisestään;

10. korostaa saarten väestörakenteeseen, raaka-aineisiin sekä kaikenlaisiin resursseihin liittyviä puutteita ja muistuttaa, että hyvin monilla saarilla kaikkien kotitalouksien juomaveden ja sanitaation saatavuutta koskeva kysymys on keskeisen tärkeä väestön elämän, maatalouden kehityksen, energiantuotannon, saaren kestävyyden ja matkailuelinkeinon harjoittamisen kannalta;

11. korostaa, että saaristoasemaan liittyvä eristyneisyys tarkoittaa riippuvuutta mantereen ja manneralueiden markkinoista ja lisää tiettyjen palvelujen, kuten jätehuollon, sekä tiettyjen tavaroiden, kustannuksia, etenkin tuonnista vahvasti riippuvaisilla pienillä tai syrjäisillä saarilla;

12. korostaa, että saarten taloudet ovat keskittyneet alkutuotantoon ja palveluelinkeinoihin ja että liiallinen erikoistuminen heikentää talouden rakennetta ja tekee siitä alttiimman taantumille ja kriiseille; on huolissaan pitkän aikavälin kehityskuluista, jotka voivat johtaa siihen, että useiden EU:n saarten taloudellinen toiminta keskittyy pelkästään matkailuun, mikä johtaa kausiluonteisiin haavoittuvuuksiin, kuten taloudellisten resurssien eroihin matkailusesongin aikana ja sen ulkopuolella; korostaa siksi tarvetta monipuolistaa saarten taloutta vahvistamalla niiden teollisuussektoreita, jotta saavutetaan hyvä tasapaino ja monipuoliset työmarkkinat;

13. panee huolestuneena merkille covid-19-pandemian tämänhetkiset ja pitkän aikavälin vaikutukset, jotka pahentavat entisestään useiden alojen jo valmiiksi epävarmaa tilannetta EU:n saarilla; panee huolestuneena merkille, että mielenterveyden heikentyminen on merkittävä epävarmuustekijä saarialueiden eristyneisyyden ja rajallisten vaihtoehtojen vuoksi;

14. korostaa, että monilla saarilla ja syrjäisimmillä alueilla covid-19-kriisin vaikutukset ovat vielä suuremmat kuin mantereella, mistä on osoituksena merirahtikuljetusten jyrkkä hinnannousu, ja että ne pahentavat ennestään näille alueille ominaisia rakenteellisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikeuksia; toteaa, että nykyiset hinnankorotukset vain lisäävät näitä vaikeuksia;

15. muistuttaa jäsenvaltioita siitä, että elpymis- ja palautumistukivälineellä on pyrittävä kaventamaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista kehitystasoa koskevia eroja saarten ja syrjäisimpien alueiden sekä kehittyneempiin alueiden välillä; kehottaa komissiota tarkastelukertomuksensa esittelyn yhteydessä raportoimaan Euroopan parlamentille tämän määräyksen noudattamisesta kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa;

Euroopan saarten mahdollisuudet ja haasteet

Ilmastonmuutos ja biologinen monimuotoisuus

16. korostaa, että saarten biologiselle monimuotoisuudelle ovat luonteenomaisia ainutlaatuiset luonnonmaantieteelliset, fylogeneettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, että saarilla on huomattava määrä maailman biologista monimuotoisuutta ja että saarilla on merkittäviä tärkeiden lajien lisääntymisyhteisöjä, mutta ne ovat myös kärsineet suhteettoman paljon biologisen monimuotoisuuden köyhtymisestä; korostaa, että on tarpeen toteuttaa kohdennettuja aluepolitiikkoja ja -toimia,

kuten koordinoidumpaa teknistä apua saarten ainutlaatuisen biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi ja ennallistamiseksi ja niiden niukkojen luonnonvarojen, kuten maaperän ja veden, säilyttämiseksi, jotta voidaan turvata niiden maatalouden tuottavuus, erityisesti kestävät perinteiset tuotteet, ja turvata ihmisten toimeentulo ja samalla auttaa saavuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita vahvistamaan tukeaan biologista monimuotoisuutta edistäviä käytäntöjä käyttäville viljelijöille, myös lisäämällä rahoitusta ja yhteisrahoitusosuuksia;

17. korostaa, että useilla saarilla ympäristö on hauras, että niiden meren ja maa-alueiden biologinen monimuotoisuus on endeeminen ja että matkailun kehitys, erityisesti tietyillä Välimeren saarilla, lisää biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuvaa ihmisperäistä painetta entisestään;

18. kehottaa toteuttamaan saaria koskevia kohdennettuja, kestäviä ja tehokkaita aluepolitiikkoja ja -toimia, joilla pyritään vahvistamaan niiden kykyä suojella ja ennallistaa ainutlaatuista biologista monimuotoisuuttaan, edistämään kestävää matkailua ja kalastusta painottavaa sinistä taloutta ja tukemaan merenpohjan tutkimusta; kehottaa lisäksi komissiota arvioimaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia saariin;

19. muistuttaa, että saaret ovat ilmastonmuutoksen etulinjassa ja kärsivät erityisesti merenpinnan kohoamisesta sekä merten ja valtamerten lämpenemisestä ja happamoitumisesta, aavikoitumisen lisääntyvistä vaikutuksista sekä luonnonkatastrofien lisääntymisestä;

20. kehottaa komissiota tutkimaan tarvetta parantaa Euroopan unionin solidaarisuusrahastoa ja mukauttaa sitä uuteen todellisuuteen ja uusiin uhkiin, kuten luonnonkatastrofeihin tai ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, jotta näiden ilmiöiden seurauksia voidaan käsitellä realistisemmin;

21. kehottaa komissiota käsittelemään kiireellisesti nykyisten hätämekanismien mukauttamista, jotta voidaan vastata yhä vakavampiin luonnonkatastrofeihin, kuten La Palman saarella (Espanja) tapahtunut tulivuorenpurkaus; toteaa, että tämä on luonut ennennäkemättömän yhteiskunnallisen ja taloudellisen haasteen, johon on vastattava oikeassa suhteessa aiheutuneeseen vahinkoon nähden;

22. panee huolestuneena merkille liikakalastukseen sekä merten ja rannikoiden saastumiseen liittyvät riskit; kehottaa ottamaan Pariisin sopimuksen sekä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja ilmastolain puitteissa käyttöön saarille suunnatun erityistuen, joka vaikuttaa olennaisesti saarten kykyyn sopeutua ilmastonmuutokseen, ennakoida sitä ja sietää sen vaikutuksia asianmukaisella tavalla; vaatii, että EU:n saarilla otetaan käyttöön välineitä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kielteisten sosiaalisten vaikutusten tasapainottamiseksi;

23. kehottaa arvioimaan luonnonkatastrofeja koskevien riskien ehkäisystrategioita, ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia toimenpiteitä ja maankäytön suunnittelupolitiikkoja, jotta voidaan välttää asutuksen ja infrastruktuurin lisääntyminen tulvivilla rannikkoalueilla tai maanvyörymille alttiilla alueilla;

Veden saanti ja vesihuolto

24. katsoo, että saaret voivat toimia valtavana laboratoriona kestävyyskäytännöille puhtaan energian, kiertotalouden, älykkään liikkuvuuden, jätehuollon ja sinisen talouden kaltaisilla aloilla; pitää erityisen tarpeellisena lyhentää jakeluketjuja raaka-aineiden kuljetuksesta aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi, mikä on erittäin tärkeää saarten kilpailukyvyn ja omavaraisuuden parantamiseksi;

25. korostaa, että ympäristöresurssit, erityisesti vesivarat, vähenevät koko ajan lähes kaikilla saarilla; kehottaa tässä yhteydessä komissiota ottamaan käyttöön lisärahoitusta tukemaan paremmin veden saantia ja vesihuoltoa saarialueilla ja laatimaan saarille yhteisen vesihuoltopolitiikan;

26. korostaa tarvetta edistää vesien, erityisesti jätevesien, puhdistamista ja varmistaa kestävä veden kierto; muistuttaa, että suolanpoisto on usein kallista ja tehotonta saaren koko vesihuoltoa ajatellen; palauttaa mieliin myös jätehuoltoon liittyvät haasteet saarialueilla, joilla on rajalliset resurssit jätteiden varastointiin ja käsittelyyn erityisesti matkailun huippukausilla, joiden aikana jätteen muodostuminen kasvaa; korostaa lisäksi kiertotalouden strategista roolia ja toteaa, että sen piiriin olisi sisällytettävä myös merten jätteen keruu ja taloudellinen kierrätys;

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

Energiasiirtymä

27. kehottaa ottamaan käyttöön erityisiä sääntöjä ja erityisen rahoitustuen, joilla pyritään auttamaan saaria saavuttamaan ilmastoneutraaliustavoitteet, ottaen huomioon muun muassa energia- ja liikennealaan liittyvät ylimääräiset kustannukset sekä siirrettävän teknologian vaikutukset saarten energiajärjestelmiin; toteaa, että jaksoittaisen uusiutuvan energian hallintaan tarvitaan suhteellisesti erittäin suuria investointeja; kehottaa ottamaan nämä kustannukset huomioon 55-valmiuspaketissa;

28. korostaa 55-valmiuspaketin tarvetta ja sen tarjoamia mahdollisuuksia; katsoo kuitenkin, että näiden lainsäädäntötoimenpiteiden konkreettisen täytäntöönpanon ohella olisi edistettävä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, sillä saaret ovat riippuvaisia yksinomaan lento- ja meriliikenteestä;

29. kehottaa toteuttamaan konkreettisia korvaavia toimenpiteitä, joilla kompensoidaan niitä kielteisiä vaikutuksia, joita voi aiheutua saarten taloudelliselle, sosiaaliselle ja alueelliselle yhteenkuuluvuudelle puhtaampaan talouteen ja yhteiskuntaan siirryttäessä sen vuoksi, että saaret ovat riippuvaisia ilmailu- ja merenkulkualoista;

30. pitää tärkeänä toteuttaa tiivistä seurantaa, jotta saaret voidaan liittää täysin vihreän meriliikenteen infrastruktuurin kehitykseen; pyytää asettamaan saaret etusijalle sellaisen infrastruktuurin kehittämisessä, jonka tarkoituksena on saavuttaa lentoliikenteen ja merenkulun hiilestä irtautuminen; korostaa, että saarten rakenteellisten ongelmien vuoksi niiden kansalaiset ja yritykset ovat alttiimpia hintojen nousulle;

31. muistuttaa, että pienen kokonsa ja erillisten energiajärjestelmiensä vuoksi saaret joutuvat kohtaamaan merkittäviä haasteita energiantoimituksissa, koska yleensä ne ovat riippuvaisia fossiilisten polttoaineiden tuonnista sähkön tuottamisessa, liikenteessä ja lämmityksessä;

32. katsoo, että uusiutuvan energian, mukaan lukien vuorovesienergian, käytön olisi oltava painopiste, joka tuo merkittäviä etuja saarille ja ottaa samalla huomioon paikallisten yhteisöjen tarpeet, kuten saarten paikallisen arkkitehtuurin ja paikallisten elinympäristöjen suojelun; kehottaa siksi tukemaan monien erilaisten uusiutuvien energialähteiden kehittämistä saarten maantieteellisten erityispiirteiden mukaisesti; on tyytyväinen saarilla käynnistettyihin vihreän vedyn ohjelmiin;

33. kehottaa asettamaan kaikille Euroopan saarille uusiutuviin energialähteisiin perustuvaa energiaomavaraisuutta koskevan tavoitteen, jota tuetaan riittävillä taloudellisilla resursseilla, poistamalla fossiiliset polttoaineet käytöstä vaiheittain ja ottamalla käyttöön toimenpiteitä, joilla lisätään kestävien ja uusiutuvien energialähteiden potentiaalia; kehottaa tekemään lisätutkimuksia, jotta merellä tuotettavasta uusiutuvasta energiasta tulee edullisempaa ja jotta se soveltuu eri merialueiden maantieteellisiin erityispiirteisiin;

34. korostaa, että tehokkaan ympäristösiirtymän saavuttamiseksi on tärkeää parantaa Euroopan saarten paikallistason elinten hallinnollisia valmiuksia ja kehittää niiden potentiaalia sekä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen kilpailukyvyn mahdollistajina että kansalaisten ilmastoystävällisen käyttäytymisen edistäjinä; muistuttaa, että tämä siirtymä riippuu myös vankasta tutkimus- ja innovointipolitiikasta ja -aloitteista, jotka edistävät paikallisten sidosryhmien välistä yhteistyötä ja edistävät samalla tutkimuslaitosten laajempaa käyttöönottoa saarialueilla;

35. muistuttaa jäsenvaltioita siitä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahastossa edellytettyihin kansallisiin siirtymäsuunnitelmiin on sisällyttävä jäsenvaltion jokaista saarta koskeva tutkimus ja erillinen analyysi;

Taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys

36. korostaa, että on tärkeää tukea Euroopan saarten paikallista talousrakennetta, erityisesti mikroyrityksiä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä);

37. kehottaa jäsenvaltioita käyttämään Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja Euroopan aluekehitysrahaston varoja laadukkaiden työpaikkojen luomisen tukemiseen, työ- ja yksityiselämän tasapainon edistämiseen ja työllistymismahdollisuuksien tarjoamiseen väestökadon uhkaamilla alueilla pyrkien erityisesti parantamaan naisten osallistumista työmarkkinoille; korostaa neuvontapalvelujen, elinikäisen oppimisen ja kaikenikäisille työntekijöille tarkoitettujen uudelleenkoulutus- ja täydennyskoulutusohjelmien merkitystä;

38. kehottaa toteuttamaan kiireellisesti toimenpiteitä, joilla rajoitetaan saarten väestökatoa sekä aivo- ja osaamisvuotoa ja parannetaan asukkaiden elämänlaatua parantamalla esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien esteettömyyttä, tuetaan paikallisia yrityksiä, suojellaan työpaikkoja sekä puututaan väestön ikääntymiseen; kehottaa myös edistämään saarten asukkaiden koulutuksen, osaamisen, täydennyskoulutuksen sekä innovatiivisen ja kestävän yrittäjyyden kehittämiseen ja työllistymiseen keskittyvien laitosten kehittämistä etenkin naisille ja nuorille, joiden työllisyysaste on miehiä alhaisempi miltei kaikilla EU:n saarilla;

39. korostaa tarvetta laajentaa neuvoston 7. joulukuuta 2021 saavuttamaa yhteisymmärrystä koskemaan soveltuvin osin kaikkien EU:n saarialueiden arvonlisäverokantoja koskevien EU-sääntöjen päivittämistä;

40. muistuttaa, että covid-19-kriisi on tuonut esiin terveydenhuollon heikkoudet monilla Euroopan saarilla; korostaa siksi, että on tärkeää kehittää ja parantaa terveydenhuollon infrastruktuuria ja hoidon saatavuutta sekä tukea terveydenhuollon ammattilaisten sijoittautumista erityisesti syrjäisimmillä saarialueilla;

41. korostaa, että paikallistasolla on edistettävä tiivistä yhteistyötä, liikkuvuutta ja tietämyksen vaihtoa muun muassa koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä teknologisten innovaatioinstituuttien, yritysten ja yksittäisten kansalaisten välillä; kehottaa komissiota siksi varmistamaan, että Euroopan saarten asukkaat, erityisesti kaikkein kauimpana mantereesta sijaitsevien saarten asukkaat, voivat osallistua täysimääräisesti ja tasa-arvoisesti eurooppalaisiin liikkuvuusohjelmiin, kuten Erasmus+, Euroopan solidaarisuusjoukot, DiscoverEU tai tuleva ALMA-ohjelma;

42. muistuttaa nuorisotakuun kaltaisten EU:n ohjelmien merkityksestä; kehottaa jäsenvaltioita panemaan tämän ohjelman nopeasti täytäntöön tiiviissä yhteistyössä ESF+:n kaltaisten EU:n rahastojen kanssa, jotta voidaan puuttua ilman työ- tai opiskelupaikkaa olevien nuorten tilanteeseen ja kiinnittää erityistä huomiota niihin, jotka asuvat maaseudulla ja alueilla, joilla on luonnonoloista tai väestörakenteesta johtuvia rajoitteita työmarkkinoilla, jotta varmistetaan, että kaikille alle 30-vuotiaille nuorille tarjotaan laadukas työ-, jatkokoulutus- tai ammattikoulutustarjous, annetaan mahdollisuus kehittää taitoja, joita tarvitaan työllistymiseen monilla eri aloilla, tai tarjotaan oppisopimus- tai harjoittelupaikkaa neljän kuukauden sisällä työttömäksi jäämisestä tai virallisen koulutuksen lopettamisesta;

43. suhtautuu myönteisesti pyrkimyksiin tehdä nuorisotakuusta osallistavampi ja välttää kaikenlainen syrjintä, mukaan lukien nuoret, jotka asuvat syrjäisillä alueilla, maaseudulla tai epäsuotuisilla kaupunkialueilla tai merentakaisilla alueilla ja saarialueilla;

Kulttuuri

44. katsoo, että saarten kulttuuri ja niiden kulttuurialan kehittäminen on olennaisen tärkeää; katsoo, että saarten kulttuuri- ja kieli-identiteettejä on suojeltava ja edistettävä myös koulutuksen puitteissa, sillä ne lisäävät saarten ja koko EU:n arvostamista kaikilla tasoilla;

45. kehottaa komissiota tekemään vuodesta 2024 saaria koskevan eurooppalaisen teemavuoden.

Maatalous ja kalastus

46. kehottaa komissiota arvioimaan, onko tarpeen antaa asetus maatalousalan erityistoimenpiteistä kaikilla NUTS 2- ja NUTS 3 -tason saarilla elintarvikeomavaraisuuden saavuttamiseksi ja niiden tuotteiden kilpailukyvyn lisäämiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta olemassa olevien välineiden, kuten syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvia erityisiä valinnaisia toimenpiteitä koskeva ohjelman (POSEI) ja Egeanmeren pienten saarten hyväksi toteutettavista maatalousalan erityistoimenpiteistä annetun asetuksen ([10]) soveltamista;

47. kehottaa toteuttamaan toimia, joilla pyritään kuromaan umpeen saarialueita hyvin usein sitkeästi vaivaavia sisämaan ja rannikkoalueiden välisiä taloudellisia eroja;

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 229/2013, annettu 13. maaliskuuta 2013, Egeanmeren pienten saarten hyväksi toteutettavista maatalousalan erityistoimenpiteistä (EUVL L 78, 20.3.2013, s. 41).

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

48. panee merkille saarten maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden ainutkertaisen laadun, joka johtuu saarten erityisistä mikroilmasto- ja maasto-olosuhteista; korostaa tarvetta edistää saarilta ja syrjäisiltä alueilta peräisin olevien maataloustuotteiden kulutusta koheesiopolitiikan avulla; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään kestäviä ratkaisuja maataloustuotteiden kuljettamiseksi useimpien saarten ja mantereen välillä; katsoo, että tämä parantaa erityisesti pienten saarten kilpailukykyä ja lisää pienviljelijöiden vaikutusmahdollisuuksia;

49. korostaa tarvetta lisätä tukea saarten kestävälle kehitykselle, maataloudelle, metsänhoidolle ja -suojelulle, karjanhoidolle, vesiviljelylle, kestävälle kalastukselle sekä paikallistuotannolle ja siniselle taloudelle myös eurooppalaisten yhteistyöohjelmien kautta ekologisten rajojen puitteissa ja tervettä meriympäristöä kunnioittaen; katsoo, että on tarpeen vahvistaa EU:n tukea saarten maataloustoiminnan nykyaikaistamiselle, myös täsmäviljelyn edistämisen kautta, jotta näitä alueita voidaan auttaa saavuttamaan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet;

50. huomauttaa, että saarien maaseutualueiden kehityskuilua pahentaa entisestään se, että useimmilla saarilla ei ole elinvoimaisia kaupunkeja, joten ne eivät voi hyötyä kaupunkien taloudellisista heijastusvaikutuksista; toteaa, että tämä heikentää kilpailukykyä, erityisesti kun on kyse pk-yritysten kyvystä hyödyntää mittakaavaetuja;

51. korostaa, että aluesuunnittelussa on keskityttävä tehokkaaseen ja vaikuttavaan maankäyttöön;

52. korostaa, että on tärkeää tavoittaa maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asuvat ihmiset ja tehdä täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksista maataloudessa, kalastuksessa, metsätaloudessa ja muissa mainituilla alueilla sijaitsevissa työpaikoissa työskenteleville ihmisille helpommin saatavia ja suunnitella ne heitä varten sekä antaa heille kaikki tarvittavat taidot, myös vihreät ja digitaaliset taidot, jotta he voivat hyödyntää paremmin vihreän ja sinisen talouden nyt ja tulevaisuudessa tarjoamia mahdollisuuksia ja jotta he voivat omalta tärkeältä osaltaan edistää ympäristön suojelua;

53. korostaa, että maataloustuotteiden kuljettamiseen useimpien saarten ja mantereen välillä sekä maataloustuotteiden vientiin ja tuontiin saarilta ja saarille ei ole olemassa kestäviä ratkaisuja, ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan EU:n saaria koskevissa kehittämissuunnitelmissaan innovatiivisia hankkeita vihreämpien yhteyksien kehittämiseksi;

54. kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään kaikkia saatavilla olevia koheesiopolitiikan välineitä, jotta voidaan tunnistaa ja edistää mahdollisuuksia unionin eri politiikkojen ja rahastojen väliselle täydentävyydelle ja synergialle elintarviketurvallisuuden ja saarten omavaraisuuden vahvistamiseksi esimerkiksi käyttämällä uusiutuvista lähteistä saatavaa energiaa, ja jotta niistä tulisi olennainen osa kestäviin ja kiertäviin elintarvikejärjestelmiin siirtymistä ja älykkäitä maaseutualueita, jolloin maantieteelliset haitat muutettaisiin mahdollisuuksiksi; katsoo, että saarten roolin edistäminen kestävässä elintarvikeketjussa myös koheesiopolitiikan kaltaisilla EU:n politiikan välineillä voisi luoda uusia työmahdollisuuksia ja pysäyttää saarialueiden väestökatosuuntauksen;

55. korostaa tarvetta tukea kannattavia ja ympäristöystävällisiä lyhyitä toimitusketjuja sekä sellaisen maatalousalan kehittämistä, jossa etusijalla ovat korkean lisäarvon perinteiset tuotteet, paikallinen kulutus ja vihreät ratkaisut ja jolla myötävaikutetaan elintarvikeomavaraisuuden saavuttamiseen;

56. korostaa, että parempaa elämää maaseutualueilla koskevan Cork II -julkilausuman täytäntöönpanoa on jatkettava, jotta voidaan pohtia Euroopan saarten nykyisiä haasteita ja mahdollisuuksia; kehottaa nimenomaisesti huomioimaan syrjäisimpien alueiden ja Egeanmeren saarten erityispiirteet EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiossa; kehottaa komissiota edistämään saaripolitiikkaa alueellisten suunnitteluprosessien aikana kestävän maatalouden, elintarviketuotannon, maatilamatkailun, sinisen talouden ja yhteenliitettävyyden tukemiseksi, myös maaseuturahastoa täydentävällä rahoituksella, ilmastonmuutokseen puuttumisella, biologisen monimuotoisuuden suojelulla, kiertotalouden käyttöönotolla ja siirtymisellä uusiutuvaan energiaan; kehottaa komissiota myös arvioimaan saaristoalueiden saaristoasemasta ja syrjäisestä saaristoasemasta johtuvia todellisia kustannuksia ottamalla huomioon saarten ja etenkin syrjäisimpien alueiden heikkoudet ja vahvuudet; katsoo, että saaristoasemasta saaristoalueille aiheutuvat todelliset kustannukset olisi otettava huomioon EU:n

koheesiopolitiikassa samalla, kun olisi tehtävä ajantasaisten ja yhdenmukaistettujen tietojen perusteella vaikutustenarviointi saaria koskevista EU:n aloitteista ja toimista; korostaa, että maaseudun seurantakeskus tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden tuottaa saarialueille riittävää ja ajantasaista korkealaatuista tietoa, jossa keskitytään muun muassa maan saatavuuteen ja määritetään perusteet saarten kokonaisvaltaisen maatalous- ja talouskehitykselle;

57. katsoo, että eläviä eläimiä olisi edelleen kuljetettava meritse, koska joidenkin saarten ja varsinkin pienimpien saarten maataloussektorit ovat erittäin riippuvaisia viennistä eikä niiltä voi kuljettaa eläinten ruhoja saarten pienen koon ja puutteellisen infrastruktuurin vuoksi;

58. katsoo, että on tarpeen vahvistaa EU:n tukea saarten maataloustoiminnan nykyaikaistamiselle, myös täsmäviljelyn edistämisen kautta, jotta näitä alueita voidaan auttaa saavuttamaan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet;

59. toteaa kuitenkin, että kun otetaan huomioon, että Pellolta pöytään -strategiassa rajoitetaan entisestään kasvinsuojeluaineiden käyttöä unionissa, on myös samalla otettava huomioon syrjäisimpien alueiden trooppisen ja subtrooppisen maatalouden erityispiirteet ja rajoitettava unionin markkinoille pääsyä sellaisten tuotteiden osalta, jotka eivät täytä unionin normeja;

60. toteaa, että syrjäisimpien alueiden osalta EU:n yhteenkuuluvuutta olisi edistettävä erityisesti seuraavilla tavoilla: vahvistetaan SEUT349 artiklaa erityisesti lujittamalla kyseisillä alueilla sovellettavaa EU:n säännöstöä; ylläpidetään ja vahvistetaan POSEI-ohjelmaa ja sen talousarviota erityisesti soveltamalla sitä maatalouden lisäksi muihin aloihin, kuten kalastukseen, liikenteeseen, matkailuun; varmistetaan syrjäisimpien alueiden tuotteiden eriytetty kohtelu kaikissa talouskumppanuussopimusten ja vapaakauppasopimusten uudelleenneuvotteluissa ja suojellaan näissä neuvotteluissa täysimääräisesti herkkiä maataloustuotteita, kuten banaaneja, tomaatteja, sokeria ja maitoa;

61. pyytää vahvistamaan YMP:n erityismekanismeja POSEI-ohjelman kautta, jotta voidaan vähentää syrjäisimpien alueiden riippuvuutta maatalous- ja elintarviketuonnista, vahvistaa kyseisten alueiden elintarviketurvaa ja parantaa niiden pääsyä sekä omien alueidensa että muille unionin markkinoille; kehottaa tämän vuoksi lisäämään POSEI-ohjelman talousarviota vuodesta 2027 lähtien, jotta voidaan täyttää näiden merkittävistä tuotannon lisäkustannuksista kärsivien syrjäisten alueiden ja saaristoalueiden kasvavat tarpeet ja kehittää niiden paikallista tuotantoa;

62. kehottaa komissiota säilyttämään maaseuturahaston osalta syrjäisimpien alueiden pitkän aikavälin yhteisrahoitusosuuden 85 prosentissa, jotta voidaan turvata näiden alueiden sosioekonominen kehitys ja tätä kautta lieventää niiden syrjäisestä sijainnista aiheutuvia ongelmia;

63. kehottaa vaatimaan EU:n ulkopuolisista maista peräisin oleviin trooppisiin kauppatavaroihin sovellettavien unionin ympäristö- ja sosiaalinormien tiukkaa noudattamista ja asettamaan järjestelmällisesti tuontikiintiöitä kyseisistä maista peräisin oleville trooppisille tuotteille olemassa olevien tavaravirtojen perusteella; kehottaa myös valvomaan näiden ehtojen noudattamista ottamalla käyttöön erityisiä valvonta- ja seuraamusmekanismeja; suosittelee soveltamaan vaatimustenmukaisuusperiaatetta EU:n ulkopuolisista maista peräisin oleviin tuontitavaroihin, erityisesti luomutuotteisiin;

64. toteaa, että rannikkoalueet ja syrjäisimmät alueet ovat perinteisesti olleet riippuvaisia kalastuksesta ja että niiden olisi saatava taloudellista tukea kalastusalan työpaikkojen lujittamiseksi ja uusien alojen kehittämiseksi sekä uusien työpaikkojen luomiseksi erityisesti pienimuotoisessa kalastuksessa; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön kohdennettuja toimia, joilla suojellaan olemassa olevia työpaikkoja, luodaan erilaisia uusia työpaikkoja ja edistetään digitalisaatiota; pitää tärkeänä estää kaikenlaista syrjintää työmarkkinoilla ja suojella ja tukea haavoittuvia ja heikommassa asemassa olevia ryhmiä; kannattaa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yhteiskäyttöä synergioiden luomiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi;

65. on erittäin huolissaan kalastusalan työntekijöiden fyysisestä ja henkisestä terveydestä, jolle aiheutuu vaaraa paitsi avomerellä työskentelystä myös sellaisten alusten käyttämisestä, jotka eivät täytä nykyisiä turvallisuusmääräyksiä, mikä lisää heidän altistumistaan työtapaturmille ja vakaville onnettomuuksille; kehottaa siksi toimivaltaisia viranomaisia varmistamaan turvalliset ja kunnolliset työolot kaikille alan työntekijöille sekä tasapuoliset toimintaedellytykset ja

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

oikeudenmukaisen kilpailun kalastusyritysten välillä maailmanlaajuisesti eurooppalaisia normeja heikentämättä; kehottaa jäsenvaltioita tukemaan asianmukaisesti kalastuslaivastojen turvallisuuden ja työolojen parantamista ympäristön kestävyyttä koskevien vaatimusten mukaisesti ja kiinnittämään erityistä huomiota pienimuotoiseen kalastukseen erityisesti saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla, joilla alusten keski-ikä on huomattavasti korkeampi kuin teollisessa kalastuksessa; suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen pyrkiä sopimukseen kalastusalusten turvallisuudesta;

Matkailu

66. toteaa, että matkailuala on saarialueiden talouskasvun pääasiallinen edistäjä tuloilla ja työpaikoilla mitattuna; kehottaa siksi komissiota tarjoamaan erityistä ylimääräistä rahoitustukea saarten kestävälle matkailulle ratkaisemalla näin kausiluonteisen matkailun ongelman ja tukemalla innovatiivisia pilottihankkeita, joilla edistetään ekologisempia ja digitaalisia ratkaisuja vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti, ja auttamaan matkailusta erittäin riippuvaisia saaria monipuolistamaan talouttaan; kehottaa lisäksi komissiota luomaan kestävän matkailun eurooppalaisen laatumerkin, jonka avulla voitaisiin tuoda esiin saarten ja saarialueiden vahvuuksia ja ponnisteluja tällä alalla;

67. korostaa tarvetta vahvistaa sekä yhdennettyä alueellista kehitystä koskevaa lähestymistapaa saariin, kuten yhdennettyjä alueellisia investointeja ja yhteisölähtöistä paikallista kehitystä, että aloitteita, jotka koskevat esimerkiksi saarten älykkäitä kyliä ja eurooppalaisia digitaalisia innovaatiokeskittymiä, jotta voidaan tukea kestävää maataloutta ja elintarviketuotantoa sekä erityisesti ympäristöystävällisiä käytäntöjä ja kestävää maatilamatkailua; korostaa, että on tärkeää edistää energian ja veden älykästä käyttöä sen varmistamiseksi, että saaret voivat hyödyntää niukkoja resursseja mahdollisimman tehokkaasti;

Julkisten palvelujen saatavuus

68. kehottaa kehittämään ja parantamaan saarten liikenneinfrastruktuuria kestävän liikenteen edistämiseksi sekä tukemaan tie-, lentoasema- ja satamainfrastruktuurin nykyaikaistamista ja viherryttämistä, samalla kun varmistetaan sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtymä; kehottaa erityisesti tukemaan ympäristöystävällistä julkista ja yksityistä liikennettä;

69. kehottaa asettamaan etusijalle perusinfrastruktuuriin tehtävät investoinnit, joilla parannetaan kaikkien kotitalouksien juomaveden ja saniteettipalvelujen saatavuutta;

70. korostaa tarvetta varmistaa kaikkien saarten alueellinen jatkuvuus kestävän meri- ja lentoliikenteen avulla huolehtien tarkasti monopolitilanteiden välttämisestä, lukuun ottamatta tapauksia, joissa säännöllisistä liikennepalveluista on pulaa vapaan kilpailun tilanteessa, minkä vuoksi on turvauduttava julkisia palveluja koskeviin sopimuksiin; pitää erityisen tärkeänä alentaa matkustajien ja tavaroiden kuljettamisen kustannuksia muun muassa tarjoamalla alennettuja hintoja asukkaille, ja taata maasiltojen ja tieyhteyksien turvallisuus ja asianmukaisuus;

71. kehottaa komissiota varmistamaan, että Verkkojen Eurooppa -välineen vuosien 2021–2023 työohjelmalla ja EU:n yhteistyöohjelmilla edistetään saarten alueellista saavutettavuutta; toteaa, että saarille pääsyn parantaminen ja kestävien liikenneyhteyksien kehittäminen niihin ja niiden välillä ovat ratkaisevan tärkeitä niiden kehitykselle ja keskeisten julkisten palvelujen, kuten koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen, tarjoamiselle; katsoo, että tällaisia parannuksia ei pitäisi rajoittaa Manner-Eurooppaan tai soveltuvin osin EU:n jäsenvaltioihin;

72. korostaa erityisesti covid-19-pandemiakriisin yhteydessä, että on tärkeää parantaa Euroopan saarten terveydenhuoltoinfrastruktuuria, tehostaa etälääketieteen ja etäpsykiatrian palveluja sekä parantaa perusterveydenhuoltoa ja lääkkeiden saatavuutta;

73. korostaa, että yhtäläiset mahdollisuudet kaikille ovat keskeisiä, ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita asettamaan etusijalle digitaalisten taitojen puutteen korjaamisen varmistamalla, että haavoittuvassa asemassa olevilla alueilla, mukaan lukien maaseutu ja syrjäiset alueet, sekä heikommassa asemassa olevilla kansalaisilla, on mahdollisuus digitaaliseen koulutukseen, vaadittavat vähimmäislaitteet, laaja pääsy internetiin sekä digitaalinen tuki ja muut tekniset oppimisvälineet; korostaa, että näille ryhmille on annettava tukea, jotta voidaan kehittää digitaalisia taitoja, joita ne tarvitsevat menestyäkseen, ja välttää eriarvoisuuden syveneminen ja varmistaa, että ketään ei jätetä jälkeen;

74. korostaa, että digitalisaatio ja tehokkaat digitaaliset yhteydet saarilla ovat ensisijaisen tärkeitä, jotta voidaan erityisesti auttaa poistamaan niiden kohtaamat maantieteelliset haitat ja parantaa digitaaliteknologian ja -infrastruktuurien, koulutuspalvelujen sekä sähköisten terveyspalvelujen, mukaan lukien etälääketieteen ja etäpsykiatrian, tarjontaa ja muita kansalaisille ja pk-yrityksille tarkoitettuja keskeisiä viranomaispalveluja, joilla on myönteisiä vaikutuksia liiketoimintastrategioihin ja -toimintoihin;

75. korostaa, että on tärkeää ylläpitää digitaalisia infrastruktuureja, jotka yhdistävät EU:n saaret muuhun maailmaan, varaamalla riittävä unionin rahoitus vanhentuneiden merenalaisten kaapeleiden korvaamiseen;

76. katsoo, että erityisesti pienillä saarilla pk-yritysten on vaikea saada helposti kaikkea tietoa, joka liittyy yrittäjyyden edistämiseen, osaamisen kehittämiseen ja EU:n rahoittamiin mahdollisuuksiin; kehottaa tältä osin lisäämään rahoitustukea sekä tarjoamaan tehostettuja tiedotustilaisuuksia, neuvontapalveluja ja räätälöityä koulutusta;

Muuttoliike

77. toteaa, että eräillä saarilla muuttajien määrä ylittää usein selvästi paikallisväestön määrän, eivätkä ne pysty tarjoamaan tarvittavaa majoitusta ja apua;

78. kiinnittää huomiota turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiin kohdistuviin erityisiin ja suhteettomiin paineisiin saarilla, syrjäisillä saarilla ja syrjäisimmillä alueilla; kehottaa tunnustamaan saaria koskevassa eurooppalaisessa toimintasuunnitelmassa edellä mainitun turvapaikka- ja muuttoliiketodellisuuden, joka edellyttää koordinoituja Euroopan tason ratkaisuja, joissa kunnioitetaan yksilön hyvinvointia ja ihmisarvoa ja puututaan paineisiin;

Valtiontukijärjestelmien uudelleenarviointi ja toimenpiteet kehitysvajeiden vähentämiseksi

79. kehottaa komissiota tekemään analyysin EU:n saarille sijoittautuneille yrityksille myönnettyjen valtiontukien määrästä; katsoo, että EU:n ja jäsenvaltioiden toteuttamista toimista huolimatta on välttämätöntä selvittää, ovatko saarialueilla sijaitsevat yritykset hyötyneet tällaisista toimenpiteistä, ja jos ovat, missä määrin, ja arvioida valtiontukisääntöjä uudelleen sen mukaisesti; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää myöntää näiden saarialueiden lento- ja meriliikenneyrityksille joustavampaa valtiontukea, koska ne ovat täysin riippuvaisia näistä liikennemuodoista;

80. pyytää, että kaikista valtiontukia koskevan lainsäädäntökehyksen tulevista tarkistamisista tehdään vaikutustutkimus, joka perustuu erityisiin indikaattoreihin, joiden avulla voidaan arvioida saarialueiden talouksien kilpailukyvyn jälkeenjääneisyyttä, myös suhteessa 55-valmiuspaketin vaikutuksiin näillä alueilla, ja luoda saarialueille erityinen asteittain aleneva järjestelmä sitten, kun tilapäisissä valtiontukipuitteissa säädetyt poikkeustoimenpiteet päättyvät 31. joulukuuta 2021;

81. kehottaa luomaan saarten erityispiirteet huomioon ottavan ”saarten” alaluokan, jota sovelletaan alueellisia valtiontukia koskeviin sääntöihin kaudella 2021–2027, ja poistamaan Euroopan saarten ja syrjäisimpien alueiden vähämerkityksisen tuen enimmäismäärät, joiden ylittämiseen vaaditaan komission hyväksyntä;

82. korostaa, että tarvitaan joustavampaa lähestymistapaa, jolla varmistetaan EU:n rahoituksen tehokkaampi käyttö saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla vaarantamatta kuitenkaan asiaankuuluvia laatuvaatimuksia ja seurantamenettelyjä;

83. toteaa, että nykyinen de minimis -sääntö rajoittaa kilpailukykyä ja aiheuttaa vaikeuksia Euroopan saarilla ja syrjäisimmillä alueilla; toteaa, että de minimis -säännön enimmäismääriä ei pitäisi soveltaa mihinkään EU:n saariin niihin liittyvien haittatekijöiden vähentämiseksi; kehottaa lisäksi komissiota mukauttamaan valtiontukisääntöjä sen varmistamiseksi, että saaristoaseman kompensoimiseen tarkoitettuja tukia ei pidetä valtiontukena vaan korvauksena, jolla Euroopan saaret ja syrjäisimmät alueet asetetaan yhdenvertaiseen asemaan mantereella sijaitsevien vastaavien alueiden kanssa;

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

84. kehottaa arvioimaan uudelleen etäisyyskriteerejä (150 km), kun saaria luokitellaan reuna-alueiksi, jotka ovat oikeutettuja rajat ylittävien yhteistyöohjelmien rahoitukseen koheesiopolitiikkaan kuuluvan Euroopan alueiden välisen yhteistyön tavoitteen tai Euroopan naapuruuspolitiikan yhteydessä saarten tilanteen huomioon ottamiseksi; katsoo, että jos jokin raja pitäisi määritellä, saarialueiden kannalta olisi asianmukaisempaa, jos rajat ylittävän alueen ehtoa sovellettaisiin merikohtaisesti;

Erityinen saarten tarpeisiin mukautettu EU-politiikka

85. korostaa, että saaria koskevien tilastotietojen puuttuminen haittaa kohdennettujen politiikkojen laatimista; kehottaa komissiota perustamaan SEUT174 artiklaan liittyvän epäsuotuisassa asemassa olevien alueiden eurooppalaisen instituutin, jonka tehtävänä on kerätä luotettavaa ja koostettua tilastotietoa, myös sukupuolittain eriteltyä tietoa, jota päivitetään säännöllisesti käyttämällä yhdenmukaistettuja kriteerejä kaikilla hallinnon tasoilla; korostaa, että komission olisi parannettava Euroopan saaria koskevan tilastotiedon keräämistä ja otettava ehdotustensa vaikutustenarvioinneissa huomioon myös alueulottuvuus, jotta voidaan kehittää kohdennettua politiikkaa ja arvioida, miten ehdotettu lainsäädäntö vaikuttaisi eri alueilla asuviin kansalaisiin ja eri alueille sijoittuneisiin yrityksiin;

86. korostaa, että tällä hetkellä kaikki saaret eivät kuulu EU:n alueluokituslainsäädännön piiriin; kehottaa komissiota aloittamaan tätä koskevat keskustelut, jotta saaret voidaan sisällyttää yhteiseen tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöön, ja harkitsemaan eurooppalaisen kaupunkialoitteen kaltaisen ohjelman perustamista Euroopan saarten välisten kumppanuuksien tukemiseksi, jotta voidaan luoda innovatiivisia lähestymistapoja saarikohtaisiin ongelmiin ja jakaa parhaita käytäntöjä ja toteuttaa ratkaisuja, joista on hyötyä kansalaisille ja yrityksille;

87. kehottaa komissiota tutustumaan Euroopan saarten jo tekemiin tutkimuksiin, jotka koskevat saaristoasemaan liittyviä haasteita ja ylimääräisiä kustannuksia, ja toteuttamaan tieteidenvälisiä analyysejä, jotka kattavat saarialueiden väestölliset, maantieteelliset, taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät ominaispiirteet, jotta varmistetaan, että nämä alueet eivät kärsi maantieteelliseen asemaansa liittyvästä epäedullisesta kilpailuasemasta;

88. kehottaa ottamaan käyttöön tulevan koheesiopolitiikan puitteissa lisämäärärahoja, joiden tarkoituksena on auttaa Euroopan saaria vastaamaan omiin haasteisiinsa ja eroavaisuuksiinsa ja kattamaan Euroopan saariin liittyvät ylimääräiset kustannukset; ehdottaa saarten yhteyspisteen laajentamista siten, että komission alue- ja kaupunkipolitiikan pääosastoon perustetaan saaria käsittelevä työryhmä;

89. kehottaa komissiota ottamaan määrärahojen myöntämisessä huomioon BKT:n asukasta kohden, jotta voidaan ottaa huomioon kaikki saarten väliset erot;

Saaria koskeva sopimus ja saaria koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma

90. kehottaa komissiota tekemään dynaamisen arvioinnin SEUT174 artiklasta ja laatimaan kyseisen artiklan nojalla todellisen Euroopan saaria koskevan toimintaohjelman ja tähän mietintöön perustuvan saaria koskevan eurooppalaisen strategian, joka vastaa paikallisia tarpeita ja paikallista todellisuutta ja jossa otetaan huomioon Euroopan unionin jokaisen merialueen erityispiirteet; kehottaa komissiota tekemään tutkimuksen saarialueiden erilaisista tilanteista ja harkitsemaan saaria koskevaa strategiaa, johon sisältyy konkreettisia ehdotuksia;

91. pyytää laatimaan ja panemaan mahdollisimman pikaisesti täytäntöön saaria koskevan sopimuksen, johon osallistuvat tärkeimmät sidosryhmät eli kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset toimijat, kansalaisyhteiskunta, korkeakoulut ja kansalaisjärjestöt, kaupunkisopimuksen ja tulevan maaseutusopimuksen mallin mukaisesti;

92. korostaa, että saaristoyhteisöjen kanssa ja niiden välillä käytävä vuoropuhelu on olennaisen tärkeää, jotta voidaan lähentyä EU-hanketta, rakentaa siltoja kulttuurien välille, lisätä kiinnostusta päätöksentekoprosesseihin ja edistää itse Euroopan unionin rakentamista;

Tiistai 7. kesäkuuta 2022

o

o o

93. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja jäsenvaltioiden kansallisille ja alueellisille parlamenteille.